

ה"ת 45663/02/17 - שניר רחמים נגד מדינת ישראל - רשות המיסים, אגף המכס ומע"מ, מאור רחמים, יאיר אכרם - בהיעדר

בית משפט השלום בראשון לציון

ה"ת 45663-02-17 רחמים נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופט גיא אבנון
המבקש	שניר רחמים ע"י ב"כ עו"ד ליאור ביבי
נגד	
המשיבים	1. מדינת ישראל - רשות המיסים, אגף המכס ומע"מ באמצעות המחלקה המשפטית הארצית לתיקי מכס 2. מאור רחמים ע"י ב"כ עו"ד ליאור ביבי 3. יאיר אכרם - בהיעדר

החלטה

האם ולמי יש להשיב תפוס, שעה שהמבקש איננו טוען לזכות בעלות, זוהי השאלה העומדת בבסיס החלטתי דנן.

רקע

1. ביום 7/5/12 בוצע חיפוש בביתו של שניר רחמים (להלן: המבקש) ובבית הוריהם של המבקש ואחיו מאור רחמים - (להלן: משיב 2). אין מחלוקת על כך שהחיפוש בוצע כחוק על פי צו שהוצא כדן, במסגרת חקירה בגין חשד לייבוא כדורי סטרואידים ללא היתר.

במהלך החיפוש, נתפסו בחדרו של המבקש בבית הוריו כספים בסך 20,000 דולר ארה"ב (להלן: התפוס). אין מחלוקת על כך שהתפיסה בוצעה כדן מתוקף סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: הפקודה) ובכפוף להוראות צו החיפוש.

2. מאז התפיסה חלפו מספר שנים, במסגרתן לא מילאה המשיבה אחר הוראות סעיף 35 לפקודה. מחד, התפוס לא הושב בחלוף שישה חודשים, ומאידך, לא נעשתה פניה כלשהי לבית המשפט בבקשה להאריך את תקופת התפיסה.

3. ביום 5/1/17 הודיעה המשיבה למבקש כי תיק החקירה כנגדו נסגר מחוסר ראיות, ורוב המוצגים שנתפסו הוחזרו למבקש מלבד התפוס נשוא הבקשה. בנסיבות אלה, ולאחר שהמשיבה סירבה להשיב למבקש את התפוס, הוגשה הבקשה דנן. נוכח טענות הצדדים כפי שיפורטו להלן, הוריתי לצרף את אחיו של המבקש כמשיב 2, וכן את מר יאיר אכרם כמשיב 3, תוך שהנחיתי את המשיבה לפעול לאיתורו.

4. ביום 27.3.17 התקיים דיון במעמד הצדדים, פרט למשיב 3 אשר לא אותר, ובהמשך הגישו הצדדים השלמת טיעון משפטי.

תמצית טענות הצדדים

5. המבקש עותר להורות על השבת התפוס לידי, למרות שאיננו טוען לבעלות בתפוס, אלא החזיק בתפוס עבור אחר, המשיב 3. לדבריו, משנסגר תיק החקירה, מחויבת המשיבה להשיב את התפוס לידי מי שהחזיק בו, קרי, למבקש.

המבקש מפנה להוראות סעיף 35 לפקודה, לכך שהמשיבה לא ביקשה להאריך את צו התפיסה, וטוען כי איננה רשאית להימנע מהשבה גם אם המבקש איננו הבעלים של התפוס. את טענותיו תמך בפסיקה רלוונטית.

6. בפתח דבריה מבהירה המשיבה כי איננה מתנגדת להשיב את התפוס, אך לשיטתה יש צורך בהחלטה שיפוטית שתורה למי יושב.

7. המשיבה טוענת כי התפוס נתפס מידי של המשיב 2, וזאת בניגוד לטענת המבקש כי התפוס נתפס מידי.

למסקנה זו מגיעה המשיבה מכך שהחיפוש נערך בבית בו התגוררו המשיב 2 והוריהם של המבקש והמשיב 2, ומכך שהחבילה בה נמצא התפוס מוענה על שמו וכתובתו של המשיב 2 (הוצג שטר מטען).

8. מאידך, המשיבה מאשרת כי בחקירתו מיום 7.5.12 הבהיר המשיב 2 כי הכספים אינם שייכים לו, וכי הם נתפסו בחדרו של המבקש בבית הוריהם. עוד הפנתה המשיבה לכך כי המבקש עצמו מסר בחקירתו מיום 7.5.12 כי איננו הבעלים של התפוס, אלא מחזיק בתפוס עבור המשיב 3.

9. המשיבה טוענת כי ניסתה לאתר את המשיב 3, הן בשלב החקירה והן לאור הוראות בית המשפט בהליך דנו, אך ללא הצלחה.

דיון

10. סעיף 32(א) לפקודה, המסדיר את סמכותה של המשטרה לתפוס חפצים שיש חשד כי ייעשה בהם שימוש לצורך ביצוע עבירה, קובע כדלקמן:

"רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

בהמשך לכך, מסדיר סעיף 34 לפקודה את סמכותו של בית המשפט להורות מה ייעשה בחפץ שנתפס:

"על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לענין מסוים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ ימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו".

לבסוף, מסדיר סעיף 35 לפקודה את משך הזמן שבו רשאית המשטרה להחזיק בחפץ שנתפס, כדלקמן:

"אם תוך ששה חדשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידי נלקח; אך רשאי בית משפט שלום, על-פי בקשת שוטר מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שיקבע".

11. אין מחלוקת על כך שהמשיבה, המחזיקה בתפוס, לא פעלה בהתאם להוראות סעיף 35 לפקודה, שעה שנמנעה מלהשיב את התפוס בחלוף 6 חודשים, ובמקביל לא ביקשה הארכת תוקף צו התפיסה.

12. בנוסף, דומה שהעובדות העומדות בבסיס הבקשה אינן שנויות במחלוקת.

שטר מטען על גבי החבילה בה נתפסו הכספים, נרשם על שמו של המשיב 2. במאמר מוסגר יובהר כי נראה שהמבקש חתום על קבלת החבילה, אך הצדדים לא טענו דבר לענין זה.

החבילה נתפסה בבית הוריהם של המבקש והמשיב 2, שם התגורר באותה עת המשיב 2, בחדר אשר שייך לפי הטענה למבקש.

המשיב 2, בחקירתו מיום 7.5.12, הבהיר כי החבילה איננה שייכת לו, כי הוא לא חתום על קבלתה, וכי היא נמצאה בחדרו של המבקש (עמ' 2), כי היה מופתע ממצאת החבילה, שעל קיומה לא ידע (עמ' 5).

המבקש בחקירתו מיום 7.5.12 הבהיר כי למשיב 2 אין קשר לחבילה, כי היא שייכת למשיב 3 אשר ביקש ממנו לשמור עליה עבורו, וכי לא ידע מה הכילה החבילה. לדבריו, המשיב 3 נהג לשלם לו עבור קבלת חבילות ושמירתן עבורו, וכי תמיד היו בהן סטרואידיים (עמ' 4-6).

13. מה משמעות היעדר בקשה מטעם המשיבה, משך למעלה מארבע שנים, להאריך תוקף החזקת התפוס? לכאורה, סעיף 35 לפקודה ברור ומפורש. משחלפו 6 חודשים, לא הוגשה בקשת הארכה, לא הוגש התפוס כראיה ולא ניתן צו לפי סעיף 34, יש להשיב את התפוס לאדם מידי נלקח החפץ.

מכאן, טענת המשיבה לפיה לא השיבה את החפץ מכיוון שלא ידעה למי יש להשיבו, מוקשית בעיני. חזקה על המשיבה, כאורגן השייך לרשות המבצעת, כי הוראות החוק נהירות לה. התנהלותה בלתי סבירה ועומדת לכאורה בסתירה לחזקה בדבר תקינות מנהלית. ודוק, אין מדובר בטענת המשיבה ל'שכחה' או 'תקלה' - טיעון כאמור לא נשמע, ולא ניתן הסבר כלשהו להימנעות מהגשת בקשה לבית המשפט בהתאם להוראות סעיף 34 או סעיף 35 לפקודה. במהלך החקירה הפעילה, מצופה היה מהמשיבה להגיש בקשה להארכת תוקף החזקת תפוס, לפי סעיף 35, ובהמשך, ככל שבקשתה להארכת תוקף היתה מתקבלת, היה עליה להגיש בקשה לפי סעיף 34, אשר תקבע למי יש להשיב את התפוס.

14. העקרונות והכללים בנושא תפוסים ובדבר מועדי הגשת בקשות לפי הפקודה, מפורטים בבש"פ 6686/99 אליהו עובדיה נגד מדינת ישראל, פד"י נד(2) 464 (להלן: ענין עובדיה), ומהווים מזה שנים הלכה מחייבת ומוכרת. בענין עובדיה נקבע, בין השאר, כי המשיבה רשאית לפנות בבקשה מתאימה אף בחלוף תקופה בת 6 חודשים, אך בפרשת עובדיה, כמו גם במקרה דנן, המשיבה לא פנתה כלל לבית המשפט.

"המשטרה לא עשתה דבר מכל אלה. היא לא ביקשה צו לפי סעיף 34 במהלך ששת החודשים, היא לא ביקשה ארכה לאחר תום ששת החודשים וממילא לא ניתנה כזו. היא "ישבה על הגדר", החזיקה בחפצים, ומשהגיש המבקש בקשה להחזירם, התנגדה לכך בטענה שיש להשמידם. קיצור דרך זה אינו ראוי ולא נראה כי ניתן לעקוף בו את הוראות החוק ולהפעיל את סעיף 34 לאחר חלוף שישה חודשים ובלי שהתקופה הוארכה ובמסגרת בקשה שהגיש המבקש להחזרת החפצים".

ובהמשך

" לא נראה לי, כי יש מקום להתייחס להתנגדות המשטרה לבקשה כאילו הייתה זו בקשה להארכת מועד ולדין בהתנגדות כאילו הייתה קיימת החלטה להארכה. כאשר על הכף מונחת זכות יסוד של הפרט על קניינו ומנגד סמכות הרשות ליטול ממנה את קניינו, על הרשות למלא בקפדנות אחר הוראות החוק ולנקוט את הצעדים המתחייבים ממנו כדי להפעיל את סמכותה. דרישה זו איננה פורמאלית גרידא. היא נובעת מתפיסת יסוד של המחוקק ושל השיטה בדבר האיזון ההולם בין צורכי הציבור ובין זכויות הפרט, ואין להקל ראש בצעדים שיש לנוקטם בדרך לפגיעה באותן זכויות".

15. אם להשתמש במינוחים אשר נקבעו בפרשת עובדיה, דומה שגם במקרה דנן המשיבה "ישבה על הגדר" ולא עשתה דבר. אינני קובע, כמובן, כי המשיבה לא ביצעה פעולות חקירה, והחלטתי מצומצמת לנושא החזקת התפוס ואי החזרתו במועד.

16. דומה שטענת המשיבה כי לא ידעה למי עליה להחזיר את התפוס, כוחה היה יפה אילו הגישה בקשה מטעמה לפי סעיף 34, חרף הימנעות מהשבה בחלוף פרק זמן כה ממושך, ואף בניגוד לבקשה מפורשת מאת המבקש.

17. אכן, הכספים נתפסו במסגרת חשד לביצוע עבירות על ידי המבקש. ואולם, גם במצב דברים זה מחויבת המשיבה לפעול בכפוף למסגרת הזמנים הקבועה בחוק.

18. כיום השתנה המצב העובדתי, שעה שהתיק הפלילי נסגר, ועדיין נמנעת המשיבה מהחזרת הכספים לידי מי שממנו נתפסו, המבקש. דומה שהחלטת בית המשפט העליון בבש"פ 3405/14 מדינת ישראל נגד חמלני טכנולוגיות (2007) בע"מ (01/06/2014), כוחה יפה לענייננו:

"בענין זה נקבע מפורשות בענין עובדיה כי אפילו קיים יסוד להניח שהחפצים מיועדים לשמש לצורך ביצוע עבירה, הרי משנסגר התיק הפלילי ומשהמשטרה לא הגישה בקשה כלשהי במועד, אין מקום ליתן צו המורה על השמדתם במסגרת בקשה להחזרתם".

ובהמשך

"אם כן, במבט הצופה פני עתיד, ראוי שהמשטרה ורשויות האכיפה יקפידו לפעול בהתאם להוראות סעיפים

35-34 לפקודת סדר הדין הפלילי בכפוף למגבלות הקבועות בהם, ובכלל זה לעניין פרקי הזמן שעליהם הם מורים, ובשים לב לאמות המידה שהותוו לצורך כך בפסיקתו של בית משפט זה (ראו: עניין עובדיה, בעמ' 473-479). אין צורך להכביר מלים על החשיבות הנודעת לכך - לנוכח ההקפדה הנדרשת ביחס לתנאים שנקבעו להפעלת סמכויות סטטוטוריות באופן כללי, ולא כל שכן בשים לב להשלכותיהן של הסמכויות הנדונות על זכות הקניין, שהיא זכות יסוד מוגנת, הדגשה שאף היא חזרה ונשנתה בפסיקתו של בית משפט זה".

תוצאה

19. אין מחלוקת בין הצדדים כי התפוס אינו בבעלות המשיב 2.

אין גם מחלוקת כי התפוס אינו בבעלות המבקש, אשר טוען מראשית החקירה כי החבילה והכספים שייכים למשיב 3, אשר איננו מאותר.

כיום, אין גם מחלוקת על כך שהתפוס נתפס מאת המבקש, אשר הבהיר בחקירתו כי שמר על החבילה, תמורת שכר, עבור המשיב 3.

עוד הובהר, כי החקירה הסתיימה, וכי התיק נסגר מחוסר ראיות.

20. במצב דברים זה, אילו פעלנו לפי הוראות סעיף 35 לפקודה, שומה על המשיבה להחזיר את התפוס "לאדם אשר מידי נלקח", קרי, המבקש.

אילו פעלנו לפי הוראות סעיף 34 לפקודה, יש להחזיר את התפוס "לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו".

תובע הזכות היחיד הינו המבקש, הטוען כי הוא החזיק בתפוס עבור המשיב 3. האחרון לא אותר עד היום, ואין צפי לאיתורו בעתיד הנראה לעין. ממילא, בית המשפט איננו מתבקש לקבוע זכויות קניין בתפוס, אלא אך להורות למי להשיבו.

ולמעלה מן הצורך, המשיבה איננה מתנגדת להשבת התפוס (תוך שספק רב אם התנגדות היתה זוכה למשקל כלשהו, אילו נטענה), ומבקשת מבית המשפט לקבוע למי להשיבו.

21. נוכח המפורט לעיל, הנני מקבל את הבקשה ומורה למשיבה להחזיר את התפוס לידי המבקש.

מילות סיום

22. ברגיל, הייתי שוקל להשית הוצאות על המשיבה נוכח התנהלותה הלקויה בתיק דנן, כמבואר לעיל. החלטתי להימנע מכך ממספר טעמים.

האחד - המבקש לא עתר להורות כן, ולא בנקל יורה בית המשפט על השתת הוצאות חרף הימנעות מבקשה,

תוך שמובהר כי במקרים חריגים הדבר אפשרי. ראו לענין זה החלטתי בתיק ה"ת 13925-11-16 כהן ואח' נגד יהלום - היחידה הארצית לחקירות ומאבק בפשיעה (18/12/2016) (החלטה חלוטה לאחר שערר נמחק בהסכמה).

השני - מדבריו של המבקש בחקירתו, כמו גם בבקשה דנן, עולה ניסיון לאחוז במקל משני קצותיו. מחד - להרחיק עצמו מן החבילה, אשר עלולה היתה לסבכו בביצוע עבירות פליליות. מאידך - ניסיון להשיב את החבילה לידי, כשומר שכר עבור אותו יאיר אכרם, המשיב 3, תוך שלא נעשה, לכאורה, ניסיון כלשהו מצד המבקש לאתר את המשיב 3, ולא ניכר כי יצא מגדרו, בלשון המעטה, לסייע לרשויות לאתר.

השלישי - נוכח התנהלותו של המבקש, אשר דומה כי היה לו חלק נכבד בהימשכות ההליכים, בהימנעותו מהגשת בקשה משך מספר שנים, תוך שנראה כי המתין בסבלנות להחלטת המשיבה לסגירת תיק החקירה. סביר כי המבקש נקט במכוון דרך פעולה של המתנה, 'נמנע מלהעיר את רשויות החקירה', ופעל מיד לכשהתקבלה החלטה בדבר סגירת התיק.

23. המשיבה תפעל ליישום ההחלטה לאלתר, כמפורט בסעיף 21 לעיל.

ניתנה היום, י"ב ניסן תשע"ז, 08 אפריל 2017, בהעדר הצדדים.